

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри політології та
філософії

 Ольга ВІННИЧУК
27 серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 11 Медіаграмотність в політиці

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньою професійною програмою Політологія
спеціальності *052 Політологія*

галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*

мова навчання *українська*

2021 -2022 навчальний рік

Розробники програми:

Ольга ВІННІЧУК, кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри політології та філософії

Ухвалено на засіданні кафедри політології та філософії

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми Ольга ВІННІЧУК

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування особистості, готової до ефективної взаємодії із системою мас-медіа, свідомого медіаспоживання, сприйняття медіапродуктів згідно правил критичного мислення.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	2021-2022	-
Семестр вивчення	2	-
Кількість кредитів ЄКТС	3	-
Загальний обсяг годин	90	-
Кількість годин навчальних занять	36	-
Лекційні заняття	16	-
Практичні заняття	20	-
Семінарські заняття		-
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	54	-
Форма підсумкового контролю	залік	-

3. Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни:

Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків основних тем курсу з поняттями, термінами і категоріями політологічних дисциплін у процесі вивчення яких здобувачі могли б отримати знання про інститут виборів, виборчі технології тощо.

Освітня компонента пов'язана із такими навчальними дисциплінами як: «Вступ до спеціальності», «Основи демократії та громадянська компетентність» тощо.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності (ЗК):**ЗК 05.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.**ЗК06** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.**Спеціальні (фахові) компетентності (СК):****СК 06.** Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.**СК06** Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.**СК09.** Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.**6.Очікувані результати навчання з дисципліни відповідно до ОП:****Програмні результати навчання:****ПРН 05** Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.**ПРН16.** Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.**7. Методи навчання.** Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються такі методи:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- словесні: лекція (проблемно-орієнтовані, інформаційні, вступні, оглядові, заключні, з використанням опорного конспекту, презентації, відеоматеріалів тощо), пояснення, дискусія, бесіда;

- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні (аналіз першоджерел), синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі (мозковий штурм, формування аналітичного документу, таблиці, підготовка до ділової гри).

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення проблемних ситуацій.

7. Засобами діагностики результатів навчання є опитування, виконання завдань для семінарських занять, самостійна робота, модульна контрольна робота, екзамен, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.**8. Програма навчальної дисципліни****Денна форма здобуття вищої освіти**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Разом	У тому числі		
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття

Змістовий модуль №1					
Змістовий модуль 1. Сучасні тенденції розвитку медіа та їх вплив на політику					
Тема 1. Роль медіаосвіти у сучасному суспільстві	4		2		2
Тема 2. Медіаграмотність як результат медіаосвіти	10	2	4		4
Тема 3. Медіа як виробничі організації	6	2			4
Тема 4. Новітні мас-медіа: ефекти та впливи	10		4		6
Тема 5. FACT Vs FAKE: чим наповнюють наш інформаційний простір	10	2	2		6
Тема 6. Глибинні фейки	8	2			6
Тема 7. Мова ворожнечі	8	2			6
Тема 8. Маніпуляції та пропаганда в медіа	8	2			6
Тема 9. Кібербулінг в політиці	8	2	2		4
Тема 10. Інформаційні війни XXI ст.	10	2	4		4
Тема 11. Безпечна поведінка електорату в Інтернеті	8		2		6
Разом годин	90	16	20		54

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань, а також у формі тестування та ін. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: екзамен

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання семінарського заняття.

Поточний контроль	Модульна контрольна робота	Самостійна робота	Підсумкова оцінка
40 балів	40 бали	20 балів	100 балів

Критерії оцінювання семінарського заняття.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів.

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Відповіді студентів на практичних заняттях оцінюються за 12-бальною системою за наступними критеріями:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування

		розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє

	<p>неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
--	---

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

«Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка». URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після вивчення освітнього компоненту здобувачі пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються усі здобувачі. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати.

Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота проводиться у письмовій формі, шляхом аналізу запропонованих викладачем одного з варіантів (4 питання). Відповідь на кожне питання оцінюється в межах 10 балів. Максимальна кількість балів за МКР – 40. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити – 24, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Критерії оцінювання самостійної роботи (Аналітична робота над актуальними темами)

Самостійна робота оцінюється в 20-16 балів, якщо: автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням соціологічних та політологічних термінів, що мають відношення до теми; надана аргументація власної думки з опорою на соціально-політичний аспект в контексті проблематики.

Самостійна робота оцінюється в 15-12 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми; тема розкрита з конкретним використанням соціологічних та політологічних та спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики.

Самостійна робота оцінюється в 11-8 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні соціологічних та політологічних та спеціальних термінів; дана аргументація

свої думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики есе без теоретичного обґрунтування; есе не містить відповіді на два питання плану есе або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Самостійна робота оцінюється в 7-4 бали, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному(а не теоретичному) рівні; аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми; опущений аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.

Самостійна робота оцінюється в 4-0 балів, якщо: робота має реферативний характер без соціологічного та політологічного аналізу; є плагіатом, тобто коли автор скористається нечесним шляхом представлення чужих думок власними.

11. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Медіаграмотність в політиці»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю отримав незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії, яку створюють за розпорядженням декана факультету.

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачу вищої освіти не присвоюють.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

13. Рекомендована література

Основна:

1. Баришполец, О. Т. Брехня в інформаційному просторі та міжособовій комунікації [Електронний ресурс] : монографія / О. Т. Баришполец ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 648 с. <http://journalib.univ.kiev.ua/mono/maketBarishpolets.pdf>.

2. Бойд-Баррет О. Медиа-империализм / Пер. с англ. Харьков.: изд-во «Гуманитарный Центр», 2018. 292 с.

3. Гібридна війна і журналістика: навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. 356 с.
4. Гороховський, О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практ. посіб. Дніпро : Ліра, 2017. 133 с.
5. Лапугіна Ю. Смысловая война РФ против Украины: инструменты, засоби, досвід протидії // Боротьба за людей в умовах гібридної війни: матеріали другого Харківського безпекового форуму (м. Харків, 29-30 листопада 2019) / за ред. проф. І. П. Руценка. С. 19-25.
6. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу/ Перекл. з англ. С.Дьома; за загал. ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк. К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. 319 с.
7. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с
8. Основи медіаграмотності : навчальний посібник / Т. М. Костирко, Т. Д. Корольова, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2019. 80 с.
9. Померанцев П. Це не пропаганда. Подорож на війну проти реальності / Пер. з англ. Київ: Yakaboo Publishing, 2020. 288 с.
10. Почепцов Г.Г. Сучасні інформаційні війни. Вид. 3-тє. К. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 504 с.
11. Ревізія історії. Російська історична пропаганда та Україна. Київ: К.І.С., 2019. 99 с.
12. Руценко І.П. «Партія війни / Партія миру» як ідеологема психологічної війни РФ проти України // Науковий семінар Харківського національного університету Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба «Інформаційна агресія Російської Федерації проти України»: тези доповідей, 12 грудня 2019 р. Х.: ХНУПС ім. І.Кожедуба, 2019. С.18-21.
13. Руценко І.П. Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога: монографія. Х.: ФОП Павленко О.Г., 2015. 268 с.
14. Сінді Шейбе, Фейз Рогоу. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі; пер. з англ. С. Дьома ; за заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Академія Української Преси : Центр Вільної Преси, 2017. 319 с.
15. Сучасні медіасистеми: три моделі відносин ЗМІ та політики / Галлін та ін. ; пер. з англ. О. Насика. К.: Наука, 2008. 320 с. URL: <https://mediasystemy.wordpress.com> (дата звернення: 19.02.2020).
16. Український медіа ландшафт – 2015 : аналітичний звіт / За ред. В. Ф. Іванова. К.: ФКА, АУП, 2015. http://www.aup.com.ua/upd/kas_43639-1522-13-30.pdf.

Допоміжна:

1. Інформаційна війна, конструювання іміджу НАТО як агресора та українська відповідь https://natodef.gromadosvita.org.ua/downloads/n-d_8.pdf
2. Михайличенко А. Контрпропаганда в українських ЗМІ, реалії сьогодення https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/a._mykhailichenko_counter-propaganda_in_the_ukrainian_media_the_reality_of_today.pdf
3. Павлов Д. М. Специфіка здійснення контрпропагандистських політичних технологій <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/view/ByFileId/403492.pdf>
4. Павлов Д. Політична пропаганда як засіб здобуття, утримання та реалізації влади <http://zpv.knu.ua/index.php/pb/article/view/15>
5. Результати дослідження рівня медіаграмотності молоді (Стенфорд, США, 2016) <http://www.wsj.com/articles/most-students-dont-know-when-news-is-fake-stanford-study-finds-1479752576?mod=e2fb>
6. Куляс Ігор. Соцмережі – друзі й вороги інформаційника. URL: <https://detector.media/community/article/143252/2018-12-11-sotsmerezhi-druzi-i-vorogi-informatsiynika/>
7. Почепцов Г.Г. Видеоигры в системе гибридной войны. URL: https://ms.detector.media/trends/1411978127/videoigry_v_sisteme_gibridnoy_voyny/

8. Сучасні методики контент-аналізу за заг. ред. Костенко Наталії, Батаєвої Катерини, Іванова Валерія. К.: В-во «Кондор», 2018. 416 с. URL: http://www.nua.kharkov.ua/images/stories/Novosti/2909/Sovr_met_kont.pdf

Інтернет-джерела:

1. Академія української преси <http://www.aup.com.ua>
2. Детектор медіа <http://detector.media>
3. Інститут масової інформації <http://imi.org.ua>
4. Медіаграмотність <http://osvita.mediasapiens.ua>
5. Медіакритика <http://www.mediakrytyka.info>
6. Медіапсихологія і медіаосвіта <http://www.mediaosvita.org.ua>
7. Проект "Медіаосвіта і медіаграмотність" <http://medialiteracy.org.ua>
8. Телекритика <http://www.telekritika.ua>